

Viera Benková

Malá prechádzka s úvahami mojím neliterárnym /literárnym záhonom...

Každé ráno sa poprechádzam mojím imaginárnym záhradným záhonom, aby som sa nadýchala čerstvého vzduchu, ktorého onedlho takto ešte znesiteľne čistého v budúcnosti asi veľa nebude, tak ako kedysi nebolo soli, o čom krásne svedectvo vypovedá práve slovenská ľudová rozprávka Soľ nad zlato. Mnohí o tomto zahltení, neľudskom správaní človeka k vlastnej Zemi píšu a čo my spisovatelia?. Nás sa všeličo nedotýka a najmä nie to, o čom by sme mali otvorene hovoriť a písať... poviete, veď kto o to má aj záujem, keď je svet niečo celkom iné než literatúra?!? Tak kto, ak nie my sami, chvála pánu Bohu predsa ešte literárni snaživci nevymreli!? Nech sme aj poslední rytieri písaného slova medzi dolnozemskými Slovákami, verím, že predsa po nás zostane aké-také literárne a umelecké svedectvo, že sme tu raz žili a len nehmotárili a nesedličili! Tvrdí sa, že sa naše knihy nečítajú, že nie je u čitateľov o ne záujem, ale tak je to asi všade na svete i v materskej krajine... Ale keď človek zájde na jarný salón kníh v Novom Sade alebo na októbrový medzinárodný veľtrh kníh v Belehrade, priam žasne, koľko návštevníkov a čitateľov tam postretne (i Slovákov z celej Vojvodiny) a aký je smäd po knihe. Verím, že i Slovenské vydavateľské centrum sa môže, hoci poskromne ale predsa pochváliť mnohými vypredanými knižnými titulkami a že zálohu starých vydaní asi veľa ani nemá ! Iná je vec, že nemá ani sklad, ako nemáme už ani len vlastnú tlačiareň, ako ju majú vojvodinskí Maďari a i., ako čo sa ani náš týždenník Hlas ľudu netlačí v slovenskej tlačiarne v Petrovci, ale v srbskej v Novom Sade a na to idú veľké peniaze. No to je téma možno pre rozšírený okrúhly stôl Slovenského vydavateľského centra, Národnostnej rady i Ústavu pre kultúru spolu s Maticou. Prečo? Lebo tlačiareň od roku 1935, teda po smrti jej zakladateľa Andreja Labátha, vlastnila a prevzala Matica, ale štát jej ju v roku 1948 vyvlastnil.

Prechádzajúc sa tým spomínaným malým fliačikom zeme u mňa v záhrade všeličo mi poschodilo na um, o niektorých veciach pomlčím, ale o niektorých veru ani nie...Totiž, tohto roku bola som nemilo prekvapená, keď som si v týždeníku Hlas ľudu prečítala, že sa na dnešnom rodinnom Korošovom dome v Petrovci, kde sa roku 1862 narodil, pravda, vo vtedajšej Maršalovskej kúrii spisovateľ Gustav Maršal- Petrovský toto významné jubileum (150 rokov od jeho narodenia) uctilo kladením venca riaditeľkou Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov a riaditeľom Slovenského vyd. centra s dvoma ešte ďalšími prítomnými, o čom sa, pravda, dočítala iba po tejto slávnostnej udalosti z článku uverejnenom neskôr v Hlase ľudu a ilustrovaným aj fotografiou...Nieкто vtedy mohol právom poznamenať, a kde boli kultúrni dejatelia Petrovca, prečo sa tí tomuto slávnostnému činu nezúčastnili!?? A ako sa aj mohli, keď táto významná udalosť nebola vopred verejne oznámená, nik sa nepostaral aby sme sa o tom dozvedeli aspoň z rozhlasu alebo televízie a mohli sa vlastne poslať aj informácie- esemesky na mnohé adresy, pri tom sviatočnom čine by bolo omnoho viacej ľudí... A tak sa stalo i to, že sme okázalejšie nezaznamenali ani ďalšie významné jubileum, tiež 150 rokov od narodenia svetovo známeho Dolnozemca –Petrovčana a koleniológa dr. Jána Kvačalu, bratanca Gustáva Maršala- Petrovského. Nebyť Jaroslava Čiepa, ktorý sa o ňom zmienil na marcovej Konferencii v Nadlaku, toto jubileum by zostalo poznačené iba riadkom v rubrike Hlasu ľudu – Výročia....

...Neviem prečo, ale mám dojem, že sme znova čosi neurobili ako sme mali. Robíme všetko naponáhlo, v kŕči; nie, robme to už raz poriadne a s plánovaným časovým predstihom, s prípravou... a zapojme do toho i širší kruh ľudí, našu dolnozemsú kultúrnu verejnosť, odborníkov a, pravda, mladších schopných ľudí. Súčasný život a jeho pohlcujúca dynamika, valcovanie „ľudí i udalostí“, ktoré nám priam preletia pred očami mihom a behom, sú príležitosťou, aby sme sa nad týmto, aj tu na snemovaní, zamysleli... Ale sú aj pozitíva...ako veľké pozitívum treba kvitovať príkladnú a rozbiehajúcu sa čulú spoluprácu medzi lit. časopismi, rozhlasom, univerzitnými strediskami a autormi v materskej krajine a u nás doma, čo je zásluhou aj redakcie NŽ na čele so šéfredaktorom Adamom Svetlíkom, riaditeľom svc VI.Valentíkom, ale aj osobných kontaktov autorov!

Pamätám, ako to bývalo medzi nami literátmi kedysi, keď sme snemovali v dávnych rokoch 60-tych, 70-tych či 80-tych minulého storočia a okrem snemovania raz do roka na 10. poschodí budovy Dnevnika v Novom Sade, mali sme aj rozhovory o knihách, smeroch či zjavoch. Poviete, no čo iné môže dnes spomínať postaršia poetka, ktorá si toho mnoho pamätá?! A veru môže, veď keď sa niečo unaví alebo sprofanizuje, treba to meniť...Dnešný svet sa uberá za celkom inými záujmami, vôbec nesiahá po akejsi postmodernej či post postmodernej tvorbe, ktorú, zdá sa vytrvalo píšú autori iba pre seba a svojich priateľov, iní ich i tak nečítajú! A prečo by aj, keď sú k sebe nežičliví?! Konečne nik nepochybuje, že keby v našom štáte alebo v Európe došlo k živelnej alebo inej životnej katastrofe, napr. keby nastal nedostatok obživy, štát by hneď siahol po reštrikciách; intelektuálna a umelecká tvorba by na to prvá doplatila, z nej by sa obyvateľstvo iste nenasýtilo!..

Zdá sa mi, že je o čom rozmýšľať a keď nám zunuje alebo sa sprofanizuje aj toto naše júnové snemovanie, bude to znakom, že treba dačo meniť... vďaka, že ste si ma vypočuli...